

Kúria Ambrovec

Jedným zo strážnych považských hradov je starobylý Beckovský hrad. Existoval už pravdepodobne v 12. storočí ako kráľovský hrad a bol centrom pomerne rozsiahleho panstva. K jeho najslávnejším pánom patrili Matúš Čák Trenčiansky, Ctibor Ostoja zo Ctiboríc a jeho syn Ctibor II. Neskôr sa majitelia často striedali. Dokázal vzdorovať Tatárom i Turkom, ale v roku 1729 vyhorel a odvtedy leží v ruinách.

Mestečko Beckov má za sebou slávnú a pohnutú históriu. Svojho času patrilo k sídlam s najväčšou hustotou šľachtických a zemianskych rodín v celom Uhorsku. Usadila sa tu totiž početná skupina utečencov po zábore južného Uhorska Turkami. Túto skutočnosť dodnes pripomína značný počet kúrií a honosných domov. V jednej z nich, patriacej rodine Ambrovcov sídli expozícia Trenčianskeho múzea, venovaná dejinám bytovej kultúry, histórii Beckova a slávnym osobnostiam, ktoré sa tu narodili alebo tu pôsobili.

Ctibor zo Ctiboríc z rodu Ostoja pochádzal z Poľska. Ako verný vojvodca a dvoran cisára Žigmunda Luxemburského sa za svoje zásluhy v boji proti husitom i Benátkam domohol veľkého majetku a na prelome 14. a 15. storočia patril k najmocnejším uhorským veľmožom. Jeho syn Ctibor II. bol veľmi vzdelaný, študoval na Karlovej univerzite v Prahe. K najznámejším osobnostiam novších slovenských dejín patrí národný buditeľ Jozef Miloslav Hurban. Medzi ďalšími beckovskými rodákmi nájdeme slávneho maliara prelomu 19. a 20. storočia Ladislava Medňanského. Jeho príbuzný, barón Alojz Medňanský, po prvý raz systematicky popísal oblasť Považia vo svojom diele *Malebná cesta dolu Váhom* v polovici 19. storočia. Dionýz Štúr bol geológom a fytopaleontológom svetového mena. MUDr. Ján Ambro bol priekopníkom v oblasti medicíny, najmä pôrodníctva.

Kúria Ambrovec patrí do historického jadra bývalého poddanského mestečka Beckov. Šľachtický rod Dubnických dal postaviť renesančnú dvojpodlažnú budovu obdĺžnikového pôdorysu k časti zachovalého stredovekého opevňovacieho múru v prvej polovici 17. storočia. Severnú časť kúrie tvorí gotický opevňovací múr. Múry pôvodného mestského opevnenia sú dodnes zachované aj v iných objektoch historického jadra Beckova.

Ďalšie úpravy objektu sa robili v 18.-20. storočí, avšak nemali vplyv na jeho celkový vzhľad. Prízemie objektu má dva trakty a je zaklenuté renesančnými valenými klenbami. Zo strednej siene vedie schodisko na poschodie. Na poschodí kúrie je umiestnený neskororenesančný krb s erbom Štefana Medňanského a dátumom 1648.

Posledným súkromným majiteľom bol Zoltán Ambro, ktorý ju v roku 1974 daroval Miestnemu národnému výboru Beckov.

V expozíčných priestoroch sa návštevník môže zoznámiť so životom a dielom **J. M. Hurbana**. Druhá časť sa venuje **archeologickým nálezom z Beckovského hradu**. Medzi nimi určite upúta pozornosť tympanón s erbom Ctibora zo Ctiboríc zo začiatku 15. storočia alebo kamenné články z hradnej kaplnky či hodnotný fragment erbu predstaviteľov rodu Bánfiovcov z Dolnej Lendavy a ukážky gotických aj renesančných kachlíc. Prezentáciu archeologickej časti uzatvára veľkorozmerný model zrúcaniny Beckovského hradu. Na poschodí sa nachádza expozícia prezentujúca **bytovú kultúru**, nábytok a úžitkové predmety, tvoriace zachovalý fond **šľachty a mešťianstva** zo zbierok

Trenčianskeho múzea v Trenčíne. Honosná spálňa je zariadená v štýle baroka 18. storočia. Jedáleň a pánsky salón prezentuje väčšinou fond biedermeiera a historizmu, ktoré sa rozšírili v 19. storočí. Prebúdžajúci záujem o exotické krajiny a cestovateľskú vášeň približuje farebný orientálny kabinet. Expozíciu dopĺňajú reštaurované historické odevy z 2. polovice 19. storočia. Za povšimnutie stoja portréty členov a príbuzenstva šľachtického rodu Lipských z 18. storočia.

Miestnosti sú zariadené do najmenších detailov a majú vzbudiť dojem prítomnosti majiteľov kúrie. V jedálni rozmerný jedáľenský stôl so stoličkami v štýle biedermeier dopĺňajú honosne vyrezávané príborníky vyhotovené v historizujúcom štýle, v ktorých sa ukrývali, alebo prezentovali strieborné príbory alebo porcelánové stolové súpravy. Baroková súprava poukazuje na reprezentačne zariadenú spálňu, ktorá mohla prijať návštevu v pozlátenej sedacej súprave s veľkými zrkadlami. Posteľ je z roku 1762 a patrí medzi najstaršie kusy nábytku, prezentované v kúrii Ambrovec.

V pánskom salóne je v priestore situovaný obojstranný mahagónový pracovný stôl, s odloženými okuliarmi zloženými na miestnej tlači, ktorá informuje o novinkách na trhu a smrti významného uhorského politika Gabriela Baroša v roku 1892, ktorého rodina pochádzala z Beluše a sám bol rodákom z Pružiny. Postarší pán domu sa zaujíma o kartografiu, preto v miestnosti možno vidieť zbierku vzácných barokových máp európskych krajín, rovnako mapy Uhorska a Nového Mesta nad Váhom z 19. storočia. Záujem vzbudzuje mapa Trenčína z 18. storočia. Miestnosť obohacuje fajčiarska časť s hracím stolom. Zaujímavosťou je veľkorozmerná fajka, ktorá pripomína zemiansku svadbu z roku 1856 alebo kovový „vzuvák“ na čižmy.